

29. Udlejningssagen mod Laserdisken, del 2

Jeg var slået tilbage til start. Arildsen var gået på pension, og den ny retspræsident var den tidligere landsdommer Ida Heide-Jørgensen. Hun ville have sagen afsluttet her og nu, og for hende var der kun én løsning: Jeg skulle rette ind. Der var heller ingen hjælp at hente i landsretten, hvor mit "oprør" brutalt blev slået ned.

Retspræsident Ida Heide-Jørgensen

Knud Arildsen var fire dage fra sin 70 års fødselsdag, da han som sin sidste embedshandling sendte det præjudicielle spørgsmål til EU-Domstolen. Han blev afløst af Ida Heide-Jørgensen, der kom fra Vestre Landsret. Jeg genkendte hendes navn fra injuriesagen, hvor hun sammen med Lilholt og Kristian Petersen havde afvist mit ønske om at høre EU-Domstolen før domsforhandlingen (side 263).

En storstilet domstolsreform var trådt i kraft den 1. januar 1997, hvorved 82 retskredse blev lagt sammen til 24 retskredse med det resultat, at Retten i Aalborg blev udvidet betydeligt. Det var Ida Heide-Jørgensens ansvar at få den store byret til at fungere, og da sagsbehandlingstiden jævnlige blev kritiseret, var det også et formål med domstolsreformen at få sagerne hurtigere igennem systemet.

For Ida Heide-Jørgensen var det uholdbart, at et fogedforbud fra 1992 ikke var retfærdigt efter næsten 7 år. Det gik hende på, og hun lagde ikke skjul på, at hun ville have sagen afsluttet så hurtigt som muligt. Det bekymrede til gengæld mig. For mig var det afgørende at få EU-Domstolen til at forholde sig til Arildsens præjudicielle spørgsmål om markedsopdeling. Selvom første forsøg var mislykkedes, havde generaladvokaten utvetydigt tilkendegivet, at byretten var velkommen til at forelægge sagen igen med de relevante fakta, og det foreslog jeg.

På nuværende tidspunkt vil jeg gøre opmærksom på, at Domstolen hverken besvarede det stillede spørgsmål eller bedømte konkurrencereglerne i sagen. Domstolens afgørelse har ikke bragt sagen nærmere en løsning. Jeg mener ligesom Domstolen, at den bedste løsning er, at rettighedshaverne, dvs. ophavsmændene og producenterne, får et vederlag, der reflekterer antallet af udlejninger, men det er ikke en praksis, der indtil videre har været benyttet i Danmark eller England. Selvom jeg foreslog sagsøger at betale et beløb pr. udlejning helt tilbage i 1991 forud for retssagen, forblev mit forslag ubesvaret. Jeg ser gerne, at den danske praksis ændres og tilpasses Domstolens afgørelse.

Det er min opfattelse, at sagens grundlæggende problem er konkurrenceretligt.

I stedet for en domsforhandling foreslår jeg, at retten indkalder til formalitetsprocedure vedrørende en fornyet forelæggelse for EF-Domstolen. Jeg skal gerne fremsende et forslag til forelæggelsen, herunder foreslå spørgsmål, der belyser de mange forskelligartede problemer i sagen.

Der er hverken faktisk eller retligt grundlag for at prøve nærværende sags faktiske forhold i relation til konkurrencereglerne, herunder traktatens artikel 85 og 86. Under alle omstændigheder er der intet grundlag for at lade EF-Domstolen på ny prøve sagen præjudicielt ved fortolkning af traktatens artikel 85 og 86.

Der er intet konkurrenceretligt problem i sagen.

Forholdet er det ganske enkle, at sagsøger (videogramdistributørerne) har nedlagt fagedforbud mod sagsøgte, da sagsøgte uden tilladelse udlejede laserdiscs i Danmark. Dette er sagens kerne og alene af ophavsretlig betydning.

FDV til Retten i Aalborg, 21. april 1999

Efter to forelæggelser med løgne og manipulationer ville det være ødelæggende for FDV med en tredje forelæggelse, som fastslog fakta om retsudviklingen og områdebeskyttelsen, men FDV havde intet at frygte fra Ida Heide-Jørgensen.

Advokat Torben Steffensens processkrift bestod af korte erklæringer, som var belejlig for hende at tro på, mens jeg i en 45 sider lang videnskabelig rapport i 5 dele med 72 separate kapitler gennemgik alle sagens elementer.

Det kunne jeg have sparet mig. Hun fokuserede 100 % på at få sagen afsluttet, og der var kun ét muligt udfald. For hende var det utænkeligt, at et forbud kunne opretholdes i 7 år uden at være nedlagt med rette! Uden betænkeligheder foregav hun, at EU-Domstolen havde taget stilling til alle spørgsmål i sagen.

Aldrig havde jeg troet, at jeg ville komme til at savne Arildsen så meget!

Ida Heide-Jørgensens afgørelse viste, at hun hverken havde læst EU-Domstolens dom eller generaladvokatens forslag til dom. Hun troede, at EU-Domstolen måtte have iagttaget de faktiske forhold, alene fordi jeg havde redegjort for dem. Således gik hendes kendelse direkte imod generaladvokatens og EU-Domstolens egne ord om, at konkurrencereglerne ikke var fortolket. Generaladvokaten havde endda tilføjet, at det er relativt klart, at en sådan negativ adfærd kan fordreje konkurrencen.

Sagsøgte har i sit processkrift af 26. april 1999 ikke anført faktiske eller retlige omstændigheder, der væsentligt adskiller sig fra det, der er anført i forelæggelseskendelsen og i sagsøgtens indlæg af 7. maj 1997 for EF-Domstolen vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt der fra sagsøgerens side sker en overtrædelse af artikel 85 og 86.

Da Domstolen således i forbindelse med domsafsigelsen den 22. september 1998 har været bekendt med såvel de faktiske som retlige forhold, som sagsøgte støtter sine synspunkter vedrørende artikel 85 og 86 på, finder retten ikke, at der er anledning til at stille yderligere spørgsmål til Domstolen vedrørende en fortolkning af anvendelsen af de pågældende bestemmelser. Sagsøgtens begæring herom tages derfor ikke til følge.

Byrettens afvisning af en ny forelæggelse, 17. maj 1999

Laserdisken ApS

Bi-intervenienterne støttede stadig mine synspunkter i retssagen, da den fortsatte ved Retten i Aalborg. Ove Jensen opgav, da det mislykkedes at få EU-Domstolen til at forholde sig til FDV's autorisationssystem, men de tre øvrige var i byretten repræsenteret ved advokat Jakob Axel Nielsen, og han kom i virkeligheden til at fungere som den bisidder, Jørn Rasmussen oprindeligt skulle have været for mig. Han tog fat i mig efter Ida Heide-Jørgensens besynderlige kendelse, hvor hun lod som om, at EU-Domstolen havde bedømt konkurrencereglerne.

- Det kan gå helt galt, det her. Du bør se i øjnene, at du næppe vil vinde sagen. Til gengæld risikerer du at få en alvorlig økonomisk lussing, sagde han til mig og anbefalede varmt, at jeg sikrede Laserdiskens fremtid ved at flytte aktiverne over i et anpartsselskab. Selvom jeg skulle blive dømt til at betale en erstatning, der var økonomisk invaliderende for mig selv, kunne aktiviteterne i form af køb og salg af videofilm bestå. Det ville sikre butikkens og medarbejdernes fremtid, og jeg indvilligede. Salget af aktiverne blev sat i værk med virkning fra den 1. juli 1999.

Det var ikke en simpel proces. Min advokat, Per Christensen, og mine revisorer, Jakob Christensen og Jørn Hansen, var opmærksomme på, at alt gik korrekt til, så FDV ikke bagefter kunne gøre indsigelse. Varelageret blev gjort op og vurderet, så der ikke kunne sættes en finger på overdragelsen. Jeg skulle endda bestille nyt brevpapir og nye kuverter. Jeg syntes, det var meget at gøre ud af det. Var alle de ekstra omkostninger virkelig nødvendige?

- Det er vigtigt, at man kan se, hvem man handler med, sagde min revisor, så det kom til at fremgå af både fakturaer, brevpapir og kuverter, om man handlede med mig personligt eller med anpartsselskabet. Overdragelsen blev udtaget til kontrol af Skat, men revisorerne havde gjort et godt stykke arbejde, og Skat havde ingen anmærkninger.

Fra og med regnskabsåret 1999 udfærdigede jeg hvert år to sæt regnskaber, ét for anpartsselskabet, der stod for driften af Laserdiskens butikker og hjemmeside, og ét for min personlige virksomhed, der via retssagen mod FDV kæmpede for at bryde FDV's udlejningsmonopol. Min personlige virksomhed var desuden part i en retssag mod Skat (kapitel 52).

Anpartsselskabet var ikke engageret i kampen for et friere udlejningsmarked, og med den begrundelse forsøgte jeg at få ophævet FDV's leveringsnægtelse, for så vidt det gjaldt anpartsselskabet, men det lykkedes ikke.

LASERDISKEN ApS

Reg.nr. ApS-256.469 - SE-nr. 21 73 05 99

Prinsensgade 38, 9000 Aalborg - Telefon 98 13 22 22 - Telefax 98 11 49 59 - e-mail: mail@laserdisken.dk

Anpartsselskabets brevhoved inkl. ApS og SE-nr. 21 73 05 99

Vestre Landsrets behandling af spørgsmålet om en ny forelæggelse

Det kan diskuteres, om det er Arildsens skyld, at EU-Domstolen ikke tog stilling til det konkurrenceretlige problem, men det kan ikke diskuteres, at EU-Domstolen undlod at tage stilling til artikel 85 og 86.

Jeg appellerede afvisningen af en ny forelæggelse til Vestre Landsret, og jeg bad om en mundtlig forhandling. Injuriesagen havde givet det indtryk, at dommerne slet ikke læste mine skriftlige indlæg, eller hvis de gjorde, forstod de dem ikke. Måske er jeg ikke den rette til at vurdere, om jeg kan udtrykke mig på skrift, eller om problemet er dommerne, som ikke kan eller ikke vil forstå, men jeg vil under alle omstændigheder helst stå ansigt til ansigt med de dommere, jeg taler til. Så kan jeg se på dem, om de hører efter, eller om de er blanke i ansigterne, når mine redegørelser strider mod deres fastlåste opfattelse af verden.

FDV og Warner protesterede naturligvis - og fik medhold. Vestre Landsret bad om skriftlige indlæg, og mit gik kort og godt ud på, at Ida Heide-Jørgensen tog fejl, når hun påstod, at EU-Domstolen havde taget stilling til konkurrencereglerne.

Jeg henviste til afsnit 17 i generaladvokatens forslag til dom og til præmis 9 og 10 i EU-Domstolens dom. Man behøver blot at kunne læse for at kunne se, at hun havde uret, men dommerne ved Vestre Landsret, Jochimsen, Helle Bertung og Henrik Gjørup, narrede mig. Det præjudicielle spørgsmål jf. artikel 85 og 86 var ganske vist ikke besvaret, anerkendte de, men så tilføjede de, at der ikke var nye oplysninger i sagen, der kunne danne grundlag for en forelæggelse!

Duh! Problemet har altid været opdelingen af markedet for udlejning af film. Det var problemet, da Erik blev angrebet, og det var samme problem, landsretten i 1996 havde anerkendt i FDV's kæremål af byrettens forelæggelseskendelse. Det problem var ikke på mystisk vis ophørt med at være et problem!

K e n d e l s e:

EF-Domstolen har - på baggrund af de formelle mangler ved forelæggelsen, der blev påpeget af Generaladvokaten ved EF-Domstolens i pkt. 17 i forslag til afgørelse af 26. maj 1998 - ved sin dom af 22. september 1998 afvist det forelagte spørgsmål i det omfang, det vedrørte fortolkningen af traktatens artikel 85 og 86, jf. herved præmis 9 og 10.

Kærende har ikke i sine efterfølgende processkrifter redegjort nærmere for eller tilvejebragt dokumentation for aftaler, vedtagelser eller samordnet praksis mellem de indkærede som nævnt i artikel 85, eller for de indkæredes dominerende stilling på fællesmarkedet og for et misbrug af en sådan stilling som nævnt i artikel 86. Der er således ikke grundlag for at tilsidesætte byrettens skøn over, om der er fremkommet nye, faktiske oplysninger, der ville kunne indgå i et faktum vedrørende sagen, der kan danne grundlag for en forelæggelse for EF-Domstolen om fortolkning af traktatens artikel 85 og 86.

Domsforhandlingen i byretten

Ida Heide-Jørgensen afslørede fra starten, at hun ikke var indstillet på at sætte sig ind i komplicerede problemstillinger, så en ny omhyggelig redegørelse ville ikke føre til noget, tænkte jeg, så da sagen blev berammet til domsforhandling, gik jeg den modsatte vej. Jeg fremstillede mine hovedsynspunkter så kort og klart, at hun umuligt kunne overse dem.

Hovedanbringender

Som sagsøgt gør jeg gældende

- at filmværker er kunstværker i ophavsretlig forstand, og at udgivne eksemplarer af filmværker kan spredes frit jf. ophavsretslovens § 25, og
- at sagsøger ikke repræsenterer ophavsmanden jf. § 23, stk. 3, (virkning først fra den 10. juni 1989), og at det er den eneste begrænsning af bestemmelsen i § 25.

Sammenfattende gøres gældende, at sagsøger ikke havde rettigheder, der blev krænkede ved min udlejning af filmværker i perioden oktober 1987 til februar 1992.

EU-retligt anbringende

Det gøres gældende, at aftaler, de har til formål eller til følge at opdele det indre marked, er i strid med EF-traktatens konkurrenceregler (artikel 85 og 86), og at sådanne aftaler under ingen omstændigheder har retsvirkning.

Laserdiskens påstandsdokument, 27. januar 2000

Domsforhandlingen var rent déjà vu. Det var som det første møde med Arildsen. Ida Heide-Jørgensen fattede ikke, at jeg ikke indordnede mig efter FDV's regler, når alle andre gjorde. I modsætning til Arildsen var hun heller ikke interesseret. Hun ville bare have sagen afsluttet, og det irriterede hende, at jeg havde forsinket det hele med en anmodning om en ny forelæggelse.

Torben Steffensen gjorde indsigelse mod mit påstandsdokument. Han kunne ikke acceptere, at jeg påberåbte mig ophavsretslovens § 25. Han sagde, jeg havde tiltrådt, at sagen skulle bedømmes efter § 23, stk. 3. Det var sådan set rigtigt, da vi drøftede en forelæggelse for EU-Domstolen, men det præjudicielle spørgsmål vedrørte kun det nedlagte fagedforbud. Allerede på det første retsmøde blev det besluttet at udskyde erstatningsspørgsmålet til senere (side 307). Spørgsmålet om erstatning blev aldrig drøftet med Arildsen, og den vedrørte udlejning helt tilbage til 1987. FDV kunne jo ikke påstå, at udlejningen var i strid med § 23, stk. 3, før paragraffen blev indført i 1989. Det var nonsens. Jeg kunne ikke drømme om at give afkald på at mene, at filmværker var omfattet af den daværende § 25.

Det ville Torben Steffensen ikke høre tale om. Han bad om at afgive forklaring som vidne, og så satte han sig i vidneskranken. Under vidneansvar forklarede han, at jeg på et forberedende retsmøde den 6. juli 1993 uigenkaldeligt havde lovet ikke at påberåbe mig ophavsretslovens § 25.

Jakob Axel Nielsen kaldte hans opførsel barnlig. Torben Steffensen skulle da ikke bestemme, hvad jeg mente, og hvad jeg end havde sagt den 6. juli 1993, havde det ingen betydning, da jeg var underlagt advokatpålæg. Mine ord talte slet ikke med, og det burde Torben Steffensen være klar over.

Til min overraskelse forklarede Torben Steffensen også retten, hvorfor FDV's medlemmer aldrig gav tilladelse til udlejning af importerede videogrammer. Det havde de ikke lov til, fordi kontrakterne med producenterne var udformet således, at de kun havde lov til at give tilladelse til udlejning af deres egne udgivelser.

Jeg markerede til Ida Heide-Jørgensen. Det var præcis sådanne aftaler, Vestre Landsret efterlyste, da jeg ville have sagen forelagt for EU-Domstolen igen, så jeg bad om at få forklaringen tilført retsbogen. Det ophidsede Torben Steffensen.

- Dommeren skal nok selv bestemme, hvad der skal tilføres retsbogen, sagde han arrigt. Jeg var overrasket over udbruddet. Hvorfor afgav han forklaring, hvis han ikke ville have den tilført retsbogen?

Han kunne have sparet sine bekymringer. Hans ligegyldige forklaring om mit "løfte" om § 25 er medtaget i dommen, men den vigtige forklaring om årsagen til forskelsbehandlingen mellem de importerede og danske videoudgivelser er ikke nævnt i dommen, så jeg kunne ikke bruge den information i ankesagen.

Ida Heide-Jørgensen sukkede dybt under min procedure, når jeg henviste til bilag og læste op fra dem. Hun var upåvirket af, at filminstruktørerne støttede min opfattelse af, at de var ophavsmænd. Det passede ikke ind i hendes verdensbillede. Vi havde påpeget, at låne/leje-direktivet var gennemført i dansk ophavsretslov, og producenterne havde som noget nyt derved fået selvstændige rettigheder, mens der ikke blev ændret på ophavsmændenes udlejningsret. Jeg dokumenterede bl.a. ved at læse op fra *Ophavsretten mellem kulturpolitik og handelspolitik* af Peter Schønning, som havde forhandlet direktivet. Han gennemgik bl.a. ændringerne i den ophavsretslov, som kulturminister Jytte Hilden havde fremsat forslag til den 9. februar 1994, og som oprindeligt skulle have gennemført direktivet.

- Jeg kan virkelig ikke se, hvor du vil hen med det, sagde hun hovedrystende, og jeg kunne ikke gøre andet end at uddybe, hvad jeg mente var indlysende.

- Ifølge Kulturministeriet havde filmproducenter ikke selvstændige rettigheder i ophavsretsloven før 1994. Hvordan kan min udlejning, der fandt sted 1987-1992, krænke rettigheder, der ikke engang eksisterede før 1994? spurgte jeg.

- Nåh, sådan, sagde hun. I et kort sekund var der lissom et glimt af forståelse, men som det fremgår af dommen på næste side, døde det glimt hurtigt ud igen.

Filmproducenter - de selskaber, der i økonomisk forstand producerer film, video m.v.
- har ingen selvstændige rettigheder efter den gældende ophavsretslov, men det får de med de nye regler i lovforslaget af 9. februar 1994.

Retten bemærkninger

Indledningsvis bemærkes, at retten finder, at sagen skal vurderes på grundlag af bestemmelserne i den dagældende ophavsretslovs § 2 og 3 i perioden forud for 10. juni 1989 og efter § 23, stk. 3, i den periode efter den 10. juni 1989, som sagen vedrører. Bestemmelsen i den dagældende lovs § 25 omhandler ikke filmværker. Dette følger dels af bestemmelsens ordlyd sammenholdt med lovens § 1, dels af forarbejderne til den pågældende bestemmelse sammenholdt med forarbejderne til den senere § 23.

Efter de fremlagte kontrakter og bevisførelsen i øvrigt finder retten det godtgjort, at sagsøgerne har erhvervet sådanne rettigheder med hensyn til distribution af de pågældende filmværker i Danmark, at sagsøgerne er berettiget til at påberåbe sig § 23, stk. 3, i den dagældende ophavsretslov.

Den udlejning, som sagsøgte uden det fornødne samtykke har foretaget i perioden fra oktober 1987 til februar 1992, er som følge heraf både i tiden forud for og efter juni 1989 en krænkelse af sagsøgernes rettigheder.

Efter EF-Domstolens besvarelse af de forelagte spørgsmål kan det ikke lægges til grund, at sagsøgernes udnyttelse af deres rettigheder er i strid med EF-traktatens ophavsretlige regler, og retten finder heller ikke, at der ud fra de foreliggende oplysninger er grundlag for at statuere, at traktatens konkurrenceretlige regler er overtrådt.

På denne baggrund og under henvisning til sagsøgtets forklaring om, at han var bekendt med sagsøgernes praksis på området i den periode, hvor han udlejede laserdiscs, findes betingelserne for at pålægge sagsøgte at betale erstatning til sagsøgerne at være opfyldt, jf. § 83, stk. 1, i den nugældende ophavsretslov (dagældende lovs § 56, stk. 1).

Ved udmålingen af erstatningen tages der efter den foreliggende retspraksis udgangspunkt i et beløb på 500 kr. pr. udbudt videogram, og antalsmæssigt i de ca. 175 titler, som sagsøgte skønsmæssigt har kunnet anerkende at have udbudt i den pågældende periode i strid med de rettigheder, som sagsøgerne har hævdet.

Efter det anførte finder retten, at det af fogedretten den 28. februar 1992 nedlagte forbud er lovligt gjort og forfulgt.

T h i k e n d e s f o r r e t:

Sagsøgte, Laserdisken v/Hans Kristian Pedersen, betaler inden 14 dage til sagsøgeren Foreningen af Danske Videogramdistributører som mandatar for Egmont Film A/S, Scanbox Danmark A/S, Esselte Video A/S, Metronome Video A/S, Nordisk Film Video A/S, Polygram Records A/S, Irish Video A/S, og Buena Vista Home Entertainment A/S, og sagsøgeren Warner Home Video Inc. 85.000 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.

Sagsøgte skal anerkende, at det af fogedretten i Aalborg den 28. februar 1992 nedlagte forbud er lovlig gjort og forfulgt.

Sagsøgte frifindes for sagsøgernes påstand om, at han idømmes bødestraf.

Sagsøgte skal inden 14 dage i delvise sagsomkostninger til sagsøgeren betale 90.000 kr.

Byrettens dom

Ida Heide-Jørgensen tilpassede uden videre dommen til den praksis, hun havde været med til at fastholde som landsdommer - ikke blot i 14 år, som Lilholt havde sagt i 1995 - men nu i næsten 20 år.

Hendes bemærkninger er blot bekræftelser på hendes fordomme. Der er ingen egentlige begrundelser. Hvordan nåede hun frem til, at ordlyden af § 25 (side 83) sammenholdt med ordlyden af § 1 (side 84) kunne føre til, at filmværker ikke var omfattet af § 25? Det står hen i det uvisse.

Mente hun ligesom Torben Steffensen, at filmværker slet ikke er kunstværker, og at Østre Landsret og EU-Domstolen tog fejl? Hvorfor skulle filmværker i § 25 i så fald fortolkes anderledes end i § 34? Hvorfor var "værket er blevet udgivet" i § 25 lige præcis *ikke* et filmværk? Det savner jeg en forklaring på.

Hvilke forarbejder til § 25 tænkte hun på? Kim Behnke havde hjulpet med at skaffe oplysninger om forarbejderne til § 25. Formuleringen af § 25 anno 1987 stammer fra lovforslag L 174 fra 1973. Kulturminister Niels Matthiasen sagde til Folketinget, at formålet udelukkende var at tilpasse den danske lov om ophavsret til nye internationale konventioner. Hvad angår § 25, var det Bernerkonventionens artikel 11 bis om visning af "værket" i fjernsynet. I konventionsteksten står der faktisk "kunstneriske værker" præcis som i ophavsretslovens § 1 om filmværker. Vurderede hun selvstændigt og objektivt § 25 og baggrunden for paragraffen, eller efterrationaliserede hun sig frem til en dom, der passede til årtiers praksis?

Hvordan fik hun sin opfattelse til at stemme overens med Jakob Stegelmans parallelimport og hans vidneforklaring om André Poulsens forgæves forsøg på at bremse parallelimporten af filmværker på Super 8 i slutningen af 70'erne? Det er der ingen forklaring på i dommen. Det fremgår ikke engang af retsbogen, at Jakob Stegelmann afgav forklaring i sagen. Havde hun ret, burde der være eksempler på indgreb mod salg af udgivne film, men nej, sådanne eksempler findes heller ikke.

"Efter de fremlagte kontrakter og bevisførelsen i øvrigt finder retten det godtgjort," - at månen er en gul ost! Sådan kunne hun også have konkluderet. Der er omtrent samme sammenhæng mellem dokumentationen og konklusionen - nemlig ingen. Der var ikke fremlagt eksempler på, at filminstruktører havde givet fuldmagt til andre om at forbyde udlejning på deres vegne. Anerkendte Ida Heide-Jørgensen ikke filminstruktørerne som ophavsmænd? I så fald savnes en begrundelse for det. Det er umuligt ud fra dommen at gennemskue, hvad hun egentlig mente.

FDV's licensaftaler gav i deres indhold ret til at udgive videokassetter med danske undertekster. Den afgrænsede ret udvidede hun også uden videre til, at de kunne bremse salget af de konkurrerende LaserDisc-udgivelser fra Lightning og Pioneer, dvs. hun kommenterede ikke det element af sagen overhovedet.

Jeg blev dømt til at betale 500 kr. pr. film, jeg havde udbudt til udlejning. De var udlejet mindre end otte gange hver i gennemsnit, så med en pris på ca. 65 kr. plus moms pr. udlejning var det nok verdenshistoriens dyreste videoudlejninger!

Ankesagen ved Vestre Landsret

“There Are None So Blind As Those Who Will Not See” er set første gang i John Heywoods samling af ordsprog fra 1546. Det siges at stamme fra Jeremias’ Bog, 5.21, der i min bibel lyder: “Hør dette, du tåbelige folk, som er uden forstand, som har øjne, men ikke ser, og ører, men ikke hører.”

Disse kloge ord er ikke nået frem til domstolene endnu. Jeg talte for døve øren til Ida Heide-Jørgensen. Jeg drøftede med Jakob Axel Nielsen, om det kunne have noget at gøre med dommernes modvilje mod selvmødere. Det burde naturligvis ikke have betydning, men hvis det i praksis alligevel var en faktor?

I ankesagen ville jeg starte på en frisk, og hvis det var et irritationsmoment for landsretten, at jeg mødte for mig selv, var jeg villig til at lade Jakob Axel Nielsen føre sagen for mig. Han havde været med til domsforhandlingen, og han havde fået et grundlæggende kendskab til mine hovedsynspunkter. Det var mit indtryk, at vi arbejdede udmærket sammen. Jeg ville være sikker på, at alt gik rigtigt til, så jeg overlod til ham at anke byrettens dom til Vestre Landsret.

Striden om ankeafgift og advokatpålæg

En måneds tid efter fik jeg en opgørelse fra advokatfirmaet, hvori indgik et beløb på 20.380 kr., som var indbetalt til Vestre Landsret i ankeafgift. Det kunne jeg ikke få til at stemme. Når man anlægger sag eller appellerer, skal der betales afgift på ca. 2 % af sagens værdi. Appellen vedrørte et fagedforbud, der ikke længere betød noget, og en erstatning på 85.000 kr. Det kunne umuligt blive til 20.380 kr.

Jeg bad Jakob Axel Nielsen om at skrive til landsretten og bede om at få den for meget erlagte ankeafgift returneret. Det blev afvist, men jeg fik en forklaring. Landsretten tog udgangspunkt i Jørn Rasmussens uheldige subsidiære påstand om forbud mod sikkerhedsstillelse 8 år tidligere. Det er penge, rekvisenten skal stille som sikkerhed, så rekvisitus er sikker på, at der er penge til at betale erstatning til rekvisitus, hvis det viser sig, at forbuddet er nedlagt med urette.

Jeg havde opgjort et erstatningskrav før domsforhandlingen i 1993, men jeg var gået med til Arildsens forslag om, at spørgsmålet om erstatning blev udskudt. I byretten havde vi slet ikke drøftet spørgsmålet om en eventuel erstatning til mig.

Under sagens behandling ved fogedretten er det gjort gældende, at sikkerheden under ingen omstændigheder burde sættes lavere end 1 mio. kr. Dette støttes på Deres klients forklaring om betydningen for omsætningen i hans forretning af, at han kan foretage udlejning af laserdiscs, jf. byretsdommens side 16. På det grundlag findes den økonomiske værdi af sagen for Deres klient at kunne ansættes til 1 mio. kr.

På den baggrund skal jeg fastholde afgiftsberegningen, hvorfor Deres anmodning om tilbagebetaling ikke imødekommes.

Vestre Landsret om beregningen af ankeafgift, 11. maj 2000

Skulle begrundelsen for ankeafgiften forstås sådan, at Vestre Landsret ville tage et erstatningskrav fra mig mod FDV med i ankesagen?

Jakob Axel Nielsen forlod pludselig Anders Hjulmands advokatfirma, så jeg kom aldrig til at tale med ham om det. Planen om at føre ankesagen ved advokat var smuldret, inden den var begyndt, og jeg måtte selv finde ud af, hvad der var omfattet af ankesagen. Jeg skrev pænt til Vestre Landsret: "Jeg håber med dette indledende processkrift at få rettens tilkendegivelse af sagens omfang."

Det fremkaldte en reaktion fra Torben Steffensen, for det viste sig også, at Jakob Axel Nielsen i ankestævningen ganske vist havde citeret hele byrettens dom, men han havde kun nedlagt påstand om frifindelse i forhold til fogedforbuddet. Han havde ikke nedlagt påstand i forhold til erstatningskravet, så Torben Steffensen mente, at dommen om betaling af 85.000 kr. i erstatning var endelig.

Vestre Landsret var enig med Torben Steffensen i, at mit forsøg på at finde ud af, hvad der var omfattet af ankesagen, måtte være udtryk for, at jeg ikke havde forstået indholdet og rækkevidden af byrettens dom. Landsdommer Vogter (også uden fornavn) fandt det derfor tvivlsomt, om jeg var i stand til at føre en retssag. Han ville pålægge mig at antage en advokat, men gav mig lov til at udtale mig om det først. Skulle jeg slås om advokatpålæg igen? Siden Arildsens advokatpålæg havde jeg gennemført flere retssager ved Københavns Byret og Østre Landsret, og jeg havde gennemført kæremålet i Vestre Landsret. Misforståelsen skyldtes landsrettens begrundelse for beregningen af ankeafgiften, for den var meningsløs, hvis ikke et erstatningskrav mod FDV var omfattet af ankesagen.

Kunne jeg sige til retten, at afgørelsen om ankeafgift var årsag til forvirringen? Det ville sikkert være taktisk uklogt set i lyset af, at jeg havde fået endnu større problemer at slås med. Jeg nøjedes med at få advokat Per Christensen til at støtte mig i, at et advokatpålæg ikke havde afhjulpet en eventuel fejl i ankestævningen.

Landsretten fastsatte herefter en frist til den 3. august 2000 for appellanten, Laserdisken v/Hans Kristian Pedersen, til at meddele landsretten eventuelle bemærkninger hertil, herunder om han under disse omstændigheder selv inden fristens udløb ville antage en advokat til at føre sagen for landsretten.

Landsdommer Vogter om advokatpålæg, 5. juli 2000

For så vidt angår udformningen af ankestævningen er det min opfattelse, at såfremt denne ikke er korrekt udformet, må det ikke komme Hans Kristian Pedersen til skade, idet ankestævningen, som det også fremgår, netop er udarbejdet af min tidligere kollega advokat Jakob Axel Nielsen.

Advokat Per Christensen til Vestre Landsret, 2. august 2000

Appellantens processkrift 1 må forstås som en anmodning om rettens tilladelse til at fremkomme med nye påstande og anbringender. Der er ikke i appellantens påstandsdokument for byretten nedlagt særskilt påstand om erstatning, og et sådant krav er efter anbringenderne ikke gjort gældende til kompensation. Kravet er ikke medtaget i byrettens dom, og det fremgår af byrettens retsbog af 28. september 1999, at retten fandt det mest hensigtsmæssigt at henvise appellanten - som sagsøgt - til at fremsætte dette erstatningskrav under et selvstændigt søgsmål. Dette krav og det i forbindelse hermed rejste spørgsmål om leveringsnægtelse kan herefter ikke anses for gjort gældende under domsforhandlingen i byretten og er da heller ikke taget under påkendelse i byrettens dom. Da påstande og anbringender vedrørende appellantens erstatningskrav og spørgsmålet om leveringsnægtelse ikke har været gjort gældende i foregående instans, da betingelserne i retsplejelovens § 383, stk. 2, ikke findes opfyldt, og da det i hvert fald for en del ville være nødvendigt for landsretten at tage stilling til forhold, som ikke har foreligget til realitetsafgørelse for byretten, finder landsretten ikke grundlag for at imødekomme en anmodning fra appellantens om tilladelse til at fremkomme med nye påstande og anbringender i tilknytning til et modkrav fra appellantens, jf. retsplejelovens § 383, stk. 1, sammenholdt med § 384.

Domsforhandlingen for landsretten vil herefter ikke omfatte et erstatningskrav fra appellantens, ligesom den ikke vil omfatte spørgsmål om leveringsnægtelse.

Landsretten fastsatte herefter en frist for appellantens til den 27. oktober 2000 og for de indstævnte til den 15. november 2000 til afgivelse af hver et afsluttende processkrift.

Vestre Landsrets afgørelse om ankesagens omfang, 6. oktober 2000

Striden om ankesagens omfang

Jeg kunne ikke afgøre, om ankestævningen var udformet korrekt eller ej, men jeg skrev til landsretten, at det havde været min hensigt at anke hele dommen og ikke kun fagedforbuddet, og hvis det ikke var sket på grund af min advokats fejl, ville jeg søge om tilladelse til at indsende en ny ankestævning.

Jeg slap for advokatpålægget, og jeg fik lov til at anke byrettens dom, men der skulle ikke tages stilling til mit erstatningskrav. På den baggrund bad jeg om en revurdering af ankeafgiften. I år 2000 blev der ikke udgivet LaserDiscs mere, og forbuddet mod udlejning af LaserDiscs havde ikke længere en økonomisk værdi overhovedet. Alligevel ville Vestre Landsret ikke give sig.

Som anført i skrivelserne er sagsgenstanden beregnet ud fra påstanden i ankestævningen, som angår lovligheden af et nedlagt fagedforbud. Sagsværdien er fastsat ud fra Deres forklaring i byretten om forbuddets betydning for omsætningen i Deres forretning. Det er således værdien af selve fagedforbuddet, der er grundlaget for retsafgiftsberegningen, og ikke Deres eventuelle afledte erstatningskrav.

Vestre Landsrets afgørelse om retsafgiften, 8. november 2000

Sagsforberedelsen ved Vestre Landsret

Det er let at være bagklog, men set i bakspejlet burde justificationssagen slet ikke være startet i byretten. Lilholt sagde meget klart i injurienesagen, at han ikke engang som dommer i landsretten kunne gå imod retspraksis. Jeg havde været heldig med at få Arildsen som dommer, fordi han var interesseret og stærk nok til at trodse FDV og Warner, men sagen burde være henvist til landsretten, så ankesagen ville blive behandlet i Højesteret.

Torben Steffensen havde fortalt, at jeg var videoforhandler nr. 500 eller der omkring, som FDV havde ført sag imod. Han fremstillede det som en rutinesag, men i modsætning til de 499 andre videoforhandlere (og deres advokater) havde jeg undersøgt ophavsretsloven og EU-retten. Jeg fandt sagen principiel på grund af alt det, der aldrig var undersøgt. Ikke én eneste videoforhandler før mig havde gjort indsigelse mod, at FDV's medlemmer udgav sig for at være ophavsmænd og brugte ophavsretslovens § 23, stk. 3, som grundlag for at forbyde andre at udleje. Ingen havde peget på ophavsretslovens § 25, når FDV angreb deres udlejning af udgivne film. Det var aldrig blevet undersøgt, om beskyttelsen af det danske udlejningsmarked for film var i strid med EF-traktatens konkurrenceregler, og så havde ingen læst hele EU-Domstolens dom i Warner-sagen.

Jeg havde udfordret videobranchen med min viden om baggrunden for sagen mod Erik Viuff Christiansen. Det bekymrede mig, at landsretten satte en frist for et afsluttende processkrift, da sagsbehandlingen ikke engang var begyndt. Måske var spørgsmålet i virkeligheden, om Vestre Landsret i det hele taget ville tillade en regulær sagsbehandling? Jeg sendte mit indledende processkrift til landsretten og understregede, at sagen ikke dermed var klar til domsforhandling. Tværtimod var der flere grunde til at sende nye præjudicielle spørgsmål til EU-Domstolen.

Lad mig derfor understrege, at jeg er bekendt med videobranchens praksis på udlejningsområdet og de regler, FDV har gennemført i forhold til deres forhandlere, og jeg er ligeledes bekendt med den retspraksis, der er etableret på området. Jeg er helt på det rene med, at en ankesag gennemført på sædvanlig måde med sædvanlige synspunkter vil føre til det sædvanlige resultat. Kun en grundig og seriøs behandling af mine anbringender kan ændre praksis.

Rettens vedvarende insisteren på et afsluttende processkrift uden en forudgående bevisførelse eller en gennemgang og behandling af mine anbringender får mig til at frygte, at Retten i denne sag - som i andre sager med tilknytning til videobranchen - på forhånd har afvist at tillade afvigende synspunkter, der kan rukke ved den etablerede praksis.

I tillid til, at Retten denne gang tillader, at sandheden og loven ikke nødvendigvis skal vige for at bevare status quo, vedlægger jeg mit *indledende* processkrift og understreger, at sagen *ikke* dermed er klar til domsforhandling.

Forelæggelsesgrundlag nr. 1: EU-rettens regler om konsumtion

Det påvirker ikke spørgsmålet om konsumtion, om § 25 omfattede film. Vi ved jo heller ikke, om § 25 omfattede fajancestel. Det finder vi aldrig ud af, for Dansk Supermarked henviste ikke til ophavsretslovens § 25, men til EF-traktaten, da der blev nedlagt forbud mod salget af de importerede fajancestel, og det var lige så godt (side 57). EU-Domstolen statuerede, at domstolene ikke under henvisning til ophavsret kan forbyde, at en vare, der er omfattet af ophavsret, kan bringes i omsætning, når varen lovligt er bragt i omsætning i en anden medlemsstat.

Johan Schlüter havde overbevist omverden om, at Imerco-sagen vedrørte salg, ikke udlejning, men det fremgår ikke af sagens akter. I dommen står der “bringes i omsætning”. Kommissionen udtrykte sig med vendingerne “markedsføringen af varer”, “bragt i omsætning” og “afsætning af varer”. Hverken ordet “salg” eller ordet “udlejning” er at finde noget sted i Kommissionens redegørelse.

Det var Arildsens første indtryk, at dommen i Warner-sagen ændrede dommen i Imerco-sagen, men det er ikke rigtigt. Johan Schlüter havde heller ikke ret, da han i Berlingske Tidende skrev om lovforslaget til § 23, stk. 3, (side 136), for det siger sig selv, at EU-Domstolen hverken kunne have taget stilling til den særlov, som Johan Schlüter og regeringen først nu var i gang med at få indført, eller til FDV's autorisationssystem, som var det virkelige problem.

Johan Schlüter havde fået juristerne til at tro, at EU-Domstolen i modsætning til generaladvokaten ikke mente, at forbuddet mod Erik var i strid med artikel 30, men det er heller ikke rigtigt. Ved et hurtigt kig på dommen (side 116-119) ses af præmis 10, at forbuddet må betragtes som en kvantitativ handelsrestriktion, som er forbudt i henhold til artikel 30, og af præmis 11, at det *derfor* må undersøges, om artikel 36 tillader en undtagelse. Og det var hér, EU-Domstolen var uenig med generaladvokaten. Det fremgår af præmis 17, at Erik havde henvist til Imerco-sagen, og EU-Domstolen var nået frem til et andet resultat, fordi “en særlig ret til udlejning af videogrammer” mister sit indhold osv. jf. præmis 18. Det fremgår af sagsfremstillingen, at sagsøgerne ikke havde givet samtykke til udlejning, så der var ingen modstrid med Imerco-sagen, der ligesom Warner-sagen statuerede, at rettighedshaveren ikke kan forbyde en omsætning, han selv har givet samtykke til.

I Laserdisken-sagen gik EU-Domstolen væk fra princippet om, at samtykke medfører konsumtion for så vidt angår udlejning, men dog i den tro, at en særlig lov sikrede, at der blev betalt vederlag i forhold til antallet af udlejninger.

Både i Warner-sagen og i Laserdisken-sagen var det et afgørende element, at der fandtes en velbegrundet “særlig ret til udlejning af videogrammer”, men en sådan “særlig ret” eksisterede ikke i perioden 1987-1989, hvor halvdelen af udlejningen af mine LaserDiscs fandt sted. Ida Heide-Jørgensen havde delt sagen op i tiden før og efter indførelsen af § 23, stk. 3, i 1989 og dømt mig i begge perioder. Det kan ikke siges med sikkerhed, at EU-Domstolen havde tilladt et forbud mod udlejning, hvis der *ikke* fandtes nogen særlig bestemmelse om udlejning af film.

Forelæggelsesgrundlag nr. 2: Opdelingen af det fælles marked

Arildsen forstod, at konkurrencereglerne ikke havde været prøvet i sagen, og han forstod, at problemet var konkurrencereglernes forbud mod at opdele markedet, og det problem beskrev han for EU-Domstolen i forelæggelsen.

I realiteten lykkedes det for Johan Schlüter at lave samme trick i Laserdisken-sagen, som han havde haft held med i Warner-sagen. Han fik EU-Domstolen til at bedømme en til lejligheden opfundet særlig lov i stedet for konkurrencereglernes forbud mod at opdele markedet.

Ida Heide-Jørgensen havde bedømt sagen som byretsdommer, så hun var ikke forpligtet til at forelægge den for EU-Domstolen. Det var slet ikke forventet af en byretsdommer at have forstand på EU-ret - og med god ret i hendes tilfælde. Hun troede netop, at EU-Domstolen havde bedømt konkurrencereglerne, selvom den klart havde gjort opmærksom på, at den ikke havde.

Jeg overvurderede Vestre Landsret, da jeg i kæremålet nøjedes med at påpege, at hun havde taget fejl. Når dommerne opdagede, at hun havde uret, kunne de vel også se, at problemet ikke var løst? Næh, det kunne de ikke. Det kom helt bag på mig, at de kunne finde på at lægge til grund, at jeg ikke havde redegjort for nye problemer, når de for længst anerkendte problemer endnu ikke var løst.

Det var naturligvis relevant at undersøge, om opdelingen af det fælles marked var et reelt problem eller blot Arildsens skøre idé, men det var det tydeligvis ikke. Arildsens bemærkninger til EU-Domstolen er gengivet på side 327. Nedenfor er gengivet Vestre Landsrets bemærkninger fra 1996. Det ses, at den i 1996 forstod, at der i Warner-sagen ikke blev taget stilling til opdelingen af markedet. Det ses videre af kendelsen på side 394, at den anerkendte, at EU-Domstolen heller ikke havde taget stilling til spørgsmålet i Laserdisken-sagen.

Da spørgsmålet havde betydning i år 1996, havde det vel også betydning i år 2000? Spørgsmålet om FDV's og Warners opdeling af Fællesmarkedet vedbliver at være et uløst problem, indtil en dommer forelægger det for EU-Domstolen.

Landsretten udtaler

Hvis det anerkendes, at rettighedshaveren kan forbyde udlejning af sådanne eksemplarer i en anden medlemsstat, hvor andre eksemplarer udlejes med rettighedshaverens samtykke, vil det være muligt at opdele det indre marked, således at udlejning sker til een pris i eet land og en anden pris i et andet land.

På anførte baggrund må det antages, at EU-retten har betydning for kærendes krav om forbud mod indkæredes udlejning af de omtvistede eksemplarer, og at der ikke ved Warner-dommen nødvendigvis er taget stilling til den situation, der foreligger i nærværende sag.

Forelæggelsesgrundlag nr. 3: Negativ håndhævelse i forhold til LaserDiscs

Med sine venners hjælp var det lykkedes for Johan Schlüter at få EU-Domstolen til at tro, at der i Danmark var en lov, der sikrede rettighedshaverne et vederlag pr. udlejning, og udlejning blev nu sammenlignet med offentlig fremførelse.

Udlejning af en videofilm blev sammenlignet med et besøg i biografen, og jeg blev fremstillet som en snylter, der ikke ville betale, men blot støttede mig til et princip om, at hvis bare én person må se en film, må jeg også. Generaladvokaten fandt det urimeligt, at jeg skulle have ret til at udleje LaserDiscs kvit og frit alene med henvisning til, at udlejningsretten udtømmes ved den første udlejning.

Situationen svarer til, at jeg går i biografen med min ven Peter. Han betaler de 100 kr., som vi lader som om, biografbilletten koster, hvorefter han får lov til at gå ind og se filmen. Men jeg vil ikke betale. Jeg henviser bare til, at når Peter har fået lov til at se filmen, skal jeg også have lov. I stedet for at købe en billet gør jeg gældende, at eneretten til at tillade adgang til biografen er udtømt!

Det var ikke den problemstilling, der var beskrevet i forelæggelsen, men det var den problemstilling, sagsøgerne og vennerne havde overbevist EU-Domstolen og generaladvokaten om. Generaladvokaten tilføjede dog, at det er "relativt klart", at konkurrencereglerne har betydning, hvis udlejningsretten udøves negativt, dvs. hvis jeg vil betale for en biografbillet, men alligevel ikke får adgang. Det svarer til, at jeg er villig til at dele pengene for udlejningen med rettighedshaverne, som alligevel nægter at give mig lov, og mine kunder så tvinges til at købe LaserDiscs. Det var præcis den situation, der reelt var i Danmark. FDV forhindrede, at det var muligt at leje LaserDiscs i Danmark i det hele taget.

Er der tvivl om, at Warner-sagen blev brugt til at få forhandlerne til at opgive deres import og handle med FDV? Det fremgår både af propagandaen efter sagen og af den anden fogedsag mod Erik. Og hvis Ida Heide-Jørgensen var gået med til at skrive Torben Steffensens forklaring ned, var det fremgået af retsbogen, at forbuddet mod udlejning ikke skyldtes en særlig lov, men FDV's licensaftaler.

Uanset, hvordan vi vendte og drejede det, havde konkurrencereglerne betydning. Det var en konsekvens af FDV's og Warners adfærd, at markedet blev opdelt, og det var i strid med artikel 85, stk. 1c (side 47). Endvidere var forbrugerne tvunget til at købe LaserDiscs, selvom de gerne ville betale for at leje dem, og det kunne ifølge generaladvokaten også være i strid med konkurrencereglerne.

Landsrettens forpligtelse jf. EF-traktatens artikel 234 (før artikel 177)

Arildsens forelæggelse for EU-Domstolen var den første i byrettens historie. De få forelæggelser fra byretterne hænger sammen med, at byretten ikke har pligt til at spørge EU-Domstolen. Når en sag med EU-retligt indhold derimod behandles i landsretten i en ankesag, har landsretten pligt til at lade EU-Domstolen fortolke EU-retten (side 51). Jeg redegjorde for tre separate, uafgjorte fortolkningstviser, og landsretten var af EF-traktaten forpligtet til at lade EU-Domstolen afgøre dem.

Appellanten involverer og gentager en lang række såvel faktiske som juridiske forhold, der er irrelevant for vurderingen af nærværende sag. Det vil række for vidt, såfremt jeg endnu en gang skulle kommentere de forhold, som appellanten her atter fremfører. I det hele skal jeg fastholde, at appellantens gengivelse er i strid med de faktiske forhold i en sådan grad og i et sådant omfang, der medfører, at fokus flyttes fra de reelle forhold, som sagen vedrører.

Mine anbringender er i overensstemmelse med de samme anbringender, som er gjort gældende for byretten.

FDV til Vestre Landsret, 29. november 2000

Trods omfanget af appellantens processkrift nr. 3 føjes der intet nyt til sagen. Appellantens synspunkter vedrørende sagens faktiske og juridiske omstændigheder er tidligere blevet drøftet og tilbagevist af Warner Brothers og FDV under talrige domsforhandlinger og en omfattende processkriftveksling siden sagens start for snart 10 år siden. Det tjener intet formål at forlænge og gentage denne diskussion. Der henvises derfor i det hele til de tidligere fremførte synspunkter fra de indstævntes side.

Warner til Vestre Landsret, 29. november 2000

Sagsøgernes og landsrettens reaktion

Sagsøgerne undgik omhyggeligt at indlade sig i en diskussion om EU-retten. De foregav som altid, at mit indlæg ikke indeholdt noget nyt, og at der ikke var et EU-retligt problem i sagen. Nøjagtigt som i svaret til Kommissionen i 1990 forsøgte Johan Schlüter at tie sandheden ihjel (side 140). Han undlod at forholde sig til noget som helst. Det var en stor sejr for ham, at EU-Domstolen havde set bort fra konkurrencereglerne og Arildsens præjudicielle spørgsmål. Målet var for ham at undgå, at Vestre Landsret reagerede på det, der foregik.

FDV og Warner havde succes med deres taktik. Spørgsmålet var, om landsretten ville tillade en undersøgelse, der risikerede at pille ved FDV's monopol. Svaret kom prompte og efterlod ingen tvivl. Det var som dengang, Lilholt forbød mig at føre bevis i injuriansagen. Der skulle ikke undersøges noget. Landsdommer Vogter afsluttede forberedelsen og afsatte endda kun seks timer til domsforhandlingen!

Landsretten fandt ikke på det foreliggende grundlag anledning til på ny at forelægge EF-Domstolen spørgsmål i anledning af sagen. Landsretten sluttede forberedelsen og berammede sagen til domsforhandling, der finder sted den 30. maj 2001 kl. 9.00.

Landsdommer Vogter om sagens forberedelse, 5. december 2000

Vestre Landsrets modstand mod en undersøgelse

Landsretten kan ikke ændre en praksis, der har eksisteret i 14 år, sagde Lilholt til mig i injuriesagen. Selvom man accepterer domstolssystemets rangorden, hvor en byretsdommer ikke kan underkende landsrettens praksis, burde der ikke være noget i vejen for at forelægge sandheden for EU-Domstolen og overlade til den at tage stilling til FDV's praksis, når EF-traktaten utvetydigt kræver det.

Jeg ændrer ikke mit synspunkt - altså at EU-Domstolen ikke havde accepteret et forbud mod Eriks udlejning af filmen *Never Say Never Again*, hvis den havde vidst, at der ikke fandtes en særlov om udlejning af filmværker, og hvis den havde vidst, at forbuddet mod udlejning kun var rettet mod importerede videogrammer. Hvorfor ikke lade EU-Domstolen tage stilling til dette?

Reaktionen fra gode dommere havde været: "Vi kan godt se, at virkeligheden var en anden end den situation, EU-Domstolen tog stilling til. Lad os spørge den, om det havde gjort en forskel, at den havde fået sandheden at vide."

Kun EU-Domstolen kan svare på det spørgsmål, og det var stadig relevant, for i spørgsmålet om erstatning til FDV på grund af udlejningen fra 1987 til 1989 var min situation den samme som Eriks. Lilholt sagde, at udlejningsproblematikken var interessant, men han ville ikke foregribe afgørelsen i den sag, som om den var vigtigere end injuriesagen. Nu var udlejningsagen nået til samme stade, og også Vogter afviste at lade EU-Domstolen få kendskab til sandheden. Hvorfor?

Har FDV's monopol været tilladt så længe, at ingen tør røre det mere? I sagens natur betyder et brud på monoopolet, at domstolene - og de involverede advokater i det juridiske miljø - et eller andet sted har fejlet ved at lade monoopolet fungere uantastet så længe. De tænker måske alle: "Det er nødt til at være sådan, for ellers har jeg taget fejl."

En dommer, der tager initiativ til at undersøge sagen, kritiserer i virkeligheden alle sine kolleger, og det er det eneste, en dommer ikke kan gøre, hvis han agter at bevare sit vellønnede job, til han går på pension. Var det måske et lille mirakel, at jeg havde fået Arildsen som dommer? Han var allerede retspræsident og tæt på sin pension. Han behøvede ikke at bekymre sig om sin karriere.

Hvis man ikke appellerer, er det udtryk for accept, og jeg vidste, at en retvisende forelæggelse for EU-Domstolen var afgørende. Hvordan appellerede jeg? Der var forskellige regler, og vi gik dem igennem. Hvis det var en enstemmig afgørelse, skulle der indhentes tilladelse hos Procesbevillingsnævnet først, men det fremgik ikke af afgørelsen. Det var ikke klart, hvad det var for en slags afgørelse. Vogter havde bare uden forklaring skrevet i retsbogen, at der ikke skulle forelægges flere spørgsmål for EU-Domstolen. Var han alene om det? Var det en kendelse?

Jeg var nødt til at prøve alle muligheder samtidig for ikke at risikere at få sagen afvist på grund af en misset tidsfrist. Et kæreskrift skulle indleveres til den ret, hvis afgørelse appelleres, så jeg sendte et kæreskrift til Vestre Landsret, og jeg bad om en regulær kendelse, og jeg søgte om Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Jeg vedlægger kære til Højesteret af beslutning af 5. december 2000. Retsafgift tilsendes, når det er afgjort, om Højesteret kan behandle kæren. Jeg skal anmode retten om at afsige kendelse i spørgsmålene.

Jeg gør særligt opmærksom på, at den nationale domstol i en ankesag, der ikke kan appelleres efter de almindelige regler, i henhold til EF-traktatens artikel 234 er *pligtig* til at indbringe sagen for EF-Domstolen.

Jeg bemærker særligt, at Landsretten i beslutningen ikke har begrundet, hvorfor den tilsidesætter sin egen tidligere afgørelse om, at konkurrencereglerne har betydning for sagen.

Laserdiskens anmodning om en kendelse, 16. december 2000

Landsrettens retsafgifter

Landsretten var ikke spor venligt stemt i spørgsmålet om retsafgifter. Jeg fik intet tilbage af ankeafgiften på 20.380 kr., selvom fagedforbuddet ikke længere havde nogen værdi for min forretning. Landsretten forlangte også, at jeg betalte 750 kr., før den ville svare på, hvad Vogters afvisning af en ny forelæggelse var for en type afgørelse. Jeg betalte 750 kr. for ingenting, for jeg blot fik at vide, at en tilladelse fra Procesbevillingsnævnet var nødvendig for at appellere.

Jeg fik dog en kendelse ud af det til sidst. Den 9. februar 2001 afviste Vogter, Marie S. Mikkelsen og Fabrin, at de ville høre på mig først, og med henvisning byrettens kendelse afslog de igen at forelægge sagen for EU-Domstolen.

K e n d e l s e

Landsretten har ikke fundet grundlag for at imødekomme appellants begæring om mundtlig forhandling af begæringen om, at der skal forelægges yderligere spørgsmål for EF-Domstolen.

Appellanten har allerede under byrettens behandling af justificationssagen - efter at EF-Domstolen havde besvaret et præjudicielt spørgsmål i sagen - fremsat begæring om, at der forelægges Domstolen yderligere spørgsmål i relation til traktatens bestemmelser om konkurrenceretten (artikel 85 og 86). Begæringen er ved byrettens kendelse af 17. maj 1999, som stadfæstet af Vestre Landsret ved kendelse af 18. august 1999, ikke taget til følge.

Af de grunde, som er anført i landsrettens kendelse af 18. august 1999, og idet det, som appellanten nu har anført, ikke kan føre til andet resultat

b e s t e m m e s:

Appellants begæring om forelæggelse af yderligere spørgsmål for EF-Domstolen tages ikke til følge.

Vestre Landsrets kendelse om en ny forelæggelse, 9. februar 2001

Landsrettens kendelse om en forelæggelse for EU-Domstolen

Jeg havde bedt om en kendelse på anmodningen, fordi kendelser skal begrundes, og fordi en kendelse ved landsretten kræver tre dommere. I realiteten stod og faldt sagen med en ny og fair forelæggelse for EU-Domstolen, og det var så vigtigt, at det ikke burde afgøres af landsdommer Vogter alene.

Det er påfaldende, at der trods retsplejelovens begrundelsespligt ikke er givet nogen begrundelse, der har relation til anmodningen. Der er tilsyneladende anført to grunde i kendelsen. Først er der henvist til landsrettens kendelse i kæremålet under byrettens behandling, og derefter er der tilføjet den kryptiske bemærkning "og idet det, som appellanten nu har anført, ikke kan føre til andet resultat."

Den første begrundelse - henvisningen til kendelsen i kæremålet - er rent nonsens. Der er fundamental forskel på at bede byretten i 1. instans om at forelægge en sag for EU-Domstolen og på at bede landsretten i 2. instans om at forelægge sagen for EU-Domstolen. Forskellen fremgår af EF-traktatens artikel 234 (før artikel 177). Byretten kan "hvis den skønner det nødvendigt" anmode EU-Domstolen om at afgøre spørgsmålet, mens domstolen i en ankesag, der efter de almindelige regler ikke kan appelleres, "er pligtig at indbringe sagen for Domstolen."

Der var den afgørende forskel på Arildsen og Ida Heide-Jørgensen, at Arildsen var interesseret, og han satte sig ind i sagen. Ida Heide-Jørgensen var ligeglad og satte sig ikke ind i noget. Det fremgår jo af hendes begrundelse, at hun troede, at EU-Domstolen havde bedømt konkurrencereglerne. Jeg appellerede, fordi det var åbenlyst forkert. Jeg fik på sin vis medhold, men det var stadig hendes afgørelse, om sagen skulle for EU-Domstolen, selvom hun havde taget fejl. Hvis hun havde været en omhyggelig dommer, havde hun tænkt sig om en ekstra gang, da jeg fik medhold i, at EU-Domstolen ikke havde vurderet konkurrencereglerne, men hun var tilfreds med, at hun fik lov til at afslutte sagen. Så traf hun det, jeg kalder en "Jorden er flad"-afgørelse, dvs. uden en egentlig begrundelse statuerede hun sin egen belejlige fordom. Hun afviste med en byretsdommers spinkle kompetence, at konkurrencereglerne havde betydning.

Landsretten kan selvfølgelig ikke henvise til byrettens afgørelse i den situation. Byretten kan vælge, om den vil forelægge en sag eller ej, men landsretten har en pligt til det i en ankesag. Byrettens valg er derfor uden betydning.

Der er begrænsninger i forelæggelsespligten, f.eks. når der er tale om spørgsmål, EU-Domstolen allerede har taget stilling til, og spørgsmål, der er irrelevante for sagen, men ingen af de betingelser var opfyldt. Det var landsretten klar over i og med, at den ved kendelsen i 1996 tiltrådte, at det konkurrenceretlige problem var relevant, og at den ved kendelsen i 1999 tiltrådte, at EU-Domstolen ikke havde taget stilling til dette problem.

I min anmodning om en kendelse havde jeg fremhævet de to ting, og ingen af dem svarede landsretten på. Hvad med at kommentere pligten til at forelægge en sag eller begrunde, hvorfor konkurrencereglerne ikke længere er relevante?

Den kryptiske bemærkning er ikke en begrundelse, men noget man kan hæfte på enhver sag, man helst vil undgå at tage stilling til. Den siger nemlig intet om, hvad dommerne har taget stilling til, eller hvad de mener om mine anbringender.

Henvisningen til byrettens kendelse kan f.eks. umuligt omfatte forelæggelsesgrundlag nr. 1. EU-rettens regler om konsumtion af ophavsrettigheder blev først relevante, da Ida Heide-Jørgensen opdelte udlejningen i to perioder og afgjorde, at filmværker heller ikke i 1987 var omfattet af konsumtion.

Hvorfor kan mine anbringender ikke føre til et andet resultat? EU-Domstolen har ikke taget stilling til den situation, at rettighedshaveren kan forbyde udlejning baseret på en almen lovgivning, der også omfatter salg og alle andre slags værker. Imerco-sagen støtter i hvert fald ikke, at min udlejning i 1987 var ulovlig!

Hvad var mon den virkelige årsag til, at dommerne ikke ville forelægge sagen sandfærdigt for EU-Domstolen?

“Partners in crime”

En forelæggelse med en retvisende beskrivelse af situationen og en sandfærdig gengivelse af retsudviklingen i Danmark vil naturligvis afsløre, at ikke blot Johan Schlüter, men også medlemsstaten Danmark vildledte EU-Domstolen. Hvorfor er det et problem for Vestre Landsret at afsløre dette, når det er sandheden?

Det er en af livets store gåder. En mulighed er “Dr. Stone-syndromet”. Det vil reflektere dårligt på domstolene, at de i årtier håndhævede FDV’s monopol på et forkert grundlag. De tre dommere stod over for et vanskeligt dilemma: Skulle de tillade, at fejlen blev rettet og dermed indrømme, at de havde fejlet i en årrække, eller skulle de dække over FDV og håbe, at det aldrig blev afsløret?

Johan Schlüter havde haft succes med at håndhæve FDV’s monopol så længe, at der efter Arildsens pensionering ikke fandtes én eneste dommer, der turde pille ved det. Hellere blive ved med at dømme uskyldige videoudlejere end indrømme, at også domstolene var blevet narret af Johan Schlüter!

Hvis man er bankrøver og har haft succes med at røve banker i et stykke tid, skal man så også have lov til at røve banker i tid og evighed? Hvor mange banker skal man røve, før man opnår et sådant privilegium i bankrøveribranchen?

Lyver dommerne bevidst? Det var mit indtryk i 2001. I dag er jeg ikke sikker. I del 5 omtales en sag fra 2005, hvor en klodset formalitetsfejl fra en af FDV’s advokater førte til afsløringen af, at Vestre Landsret slet ikke læste mine indlæg. Den traf afgørelserne ud fra FDV’s indlæg alene. Som Johan Schlüter forklarede i byretten: “Tilliden til mig er så stor, at regeringen ikke mener, at det er nødvendigt at spørge andre.” Mit processkrift var på 19 sider, og FDV og Warner havde meddelt, at det ikke indeholdt noget nyt. Når både FDV og Warner mente sådan om mit processkrift, var der vel ingen grund til at læse det?

I dag føler jeg mig overbevist om, at dommerne i landsretten slet ikke læste mine processkrifter, og at formuleringen i kendelsen skyldes, at de i virkeligheden slet ikke vidste, hvad jeg havde anført. Det er naturligvis ikke mere betryggende!

Landsretten sammenblander i sin kendelse to meget forskellige situationer:

1. Skal vi søge en løsning på det konkurrenceretlige problem, som både byret og landsret anerkendte i 1995 og 1996?
2. Er der opstået nye og for byretten ukendte konkurrenceretlige problemer, som skal forelægges for Domstolen?

Landsretten har behandlet min begæring om en fornyet og formelt korrekt forelæggelse af det anerkendte problem, som om jeg har begæret en forelæggelse af nye problemer. Landsretten har ret i, at der ikke er dokumenteret nye faktiske omstændigheder om nye problemer, og på det grundlag har Landsretten ret i, at der ikke er grundlag for at stille nye konkurrenceretlige spørgsmål. Men det er IKKE det, jeg har bedt om!

Landsretten ser helt bort fra, at det anerkendte konkurrenceretlige problem stadig ikke er løst. Sagen blev sendt retur UDEN en besvarelse.

Laserdisken til Procesbevillingsnævnet, 13. februar 2001

Procesbevillingsnævnet om min appel

Denne gang var der ikke tvivl om, at der var tale om en kendelse, så jeg var nødt til at anmode om Procesbevillingsnævnets tilladelse til at appellere til Højesteret. Min anmodning omfattede tre afgørelser:

1. Beslutningen om at afslutte forberedelsen.
2. Kendelsen om at afvise at drøfte de EU-retlige spørgsmål.
3. Kendelsen om at undlade at opfylde EF-traktatens forelæggelsespligt.

Det mest principielle var afvisningen af at opfylde forelæggelsespligten, men jeg fandt det også utrygt, at landsretten havde afsluttet forberedelsen, selvom der ikke havde været nogen. Det var også skræmmende, at den ikke engang ville drøfte en forelæggelse for EU-Domstolen. Jeg fokuserede på det uløste konkurrenceretlige problem, EU-rettens konsumptionsregler samt EF-traktatens forelæggelsespligt, men det prellede alt sammen af på Procesbevillingsnævnet.

Den 9. februar 2001 besluttede landsretten at optage beslutningen af 5. december 2000 til fornyet behandling. Ved kendelse samme dag bestemte landsretten bl.a., at Deres begæring om forelæggelse af yderligere spørgsmål for EF-Domstolen ikke blev taget til følge.

Efter retsplejelovens § 392, stk. 2, kan Procesbevillingsnævnet give tilladelse til kære af kendelser og beslutninger, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Efter sagens oplysninger og det til støtte for ansøgningen anførte finder nævnet, at denne betingelse ikke er opfyldt. Nævnet kan derfor ikke imødekomme Deres ansøgning.

Procesbevillingsnævnets afgørelse, 26. februar 2001

Eftersom jeg forudser uenighed om relevant anvendelse af de seks timer, domsforhandlingen varer, skal jeg hermed anmode om, at appellanten og indstævnte hver får tildelt tre timer til forelæggelse og procedure. Da tidligere domsforhandlinger i nærværende sag har vist, at der ikke er enighed om det materielle indhold af en relevant forelæggelse af nærværende sag, vil jeg mene, at det vil være formålstjenligt, at der foretages denne klare utvetydige fordeling af domsforhandlingstimerne. Herefter kan hver part anvende den tid, der er til rådighed for den enkelte, som man mener måtte være relevant.

FDV's forslag til Vestre Landsret, 10. maj 2001

Mine overvejelser op til domsforhandlingen

Kun seks timer til en så omfattende sag! Det var så uhørt, at Torben Steffensen fremsatte det usædvanlige forslag, at domsforhandlingen fordeltes med tre timer til hver part. Mine overvejelser var følgende:

Sagen var en konkret sag om LaserDiscs, som FDV kaldte salgsprodukter. Det var blevet irrelevant at udleje LaserDiscs, men jeg kunne finde på at bryde FDV's monopol på udlejningsprodukter med en konkurrerende grossistvirksomhed med DVD-plader. Det forudsatte, at jeg vandt en principiel prøvesag, så jeg måtte uden om Vestre Landsret og til Højesteret. Jeg planlagde at etablere et selskab til dette, og på selskabets vegne ville jeg anlægge en prøvesag mod FDV i København, hvor der var en chance for at få sagen henvist til Østre Landsret på grund af dens principielle karakter. Hvis jeg kunne få en ankesag behandlet i Højesteret, havde jeg måske en chance? En dom i Vestre Landsret kunne risikere at skade den plan.

Jeg kan se, at indstævnte er lige så meget i vildrede om, hvilket materielt indhold der er relevant for sagen, og at også indstævnte forudser uenighed herom. Det bør afklares forud for en domsforhandling, og en egentlig forberedelse af sagen ser jeg som en bedre og mere rigtig løsning end at tildele parterne tre timer hver til hver sin forelæggelse.

Det er fortsat min opfattelse, at en domsforhandling, der gennemføres på dette grundlag, er i strid med både EF-traktaten og Menneskeretskonventionen. For at undgå, at min deltagelse i en domsforhandling fortolkes som accept af fremgangsmåden, meddeler jeg utvetydigt:

Jeg deltager ikke i en domsforhandling på det nuværende grundlag. Hvis Retten gennemfører domsforhandlingen uden mig, vil jeg indbringe sagen for Menneskeretskommissionen med henblik på at føre en sag ved Menneskeretsdomstolen.

Afslutningsvist vil jeg tilføje, at jeg meget gerne deltager i et forberedende retsmøde med henblik på at få startet en egentlig sagsbehandling, og jeg møder gerne, såfremt Retten indkalder til et forberedende retsmøde.

Laserdiskens protest til Vestre Landsret, 14. maj 2001

Landsrettens begrundelse og resultat

Da appellanten er udeblevet fra domsforhandlingen uden oplyst lovligt forfald, afviser landsretten i medfør af retsplejelovens § 386, stk. 1, anken.

T h i k e n d e s f o r r e t:

Denne ankesag afvises.

Sagens omkostninger for landsretten skal appellanten, Laserdisken v/Hans Kristian Pedersen, betale til Foreningen af Danske Videogramdistributører med 68.000 kr. og til indstævnte, Warner Home Video Inc., med 48.000 kr.

Vestre Landsrets udeblivelsesdom, 8. juni 2001

Skipper Clement

Skipper Clement var en lokal Aalborghelt. Jeg kunne ikke undgå at høre om ham, da jeg voksede op i Aalborg, for min skole holdt hvert år idrætsdag sammen med Skipper Clement Skolen, og han står barsk og viljefast i bronze på Skippertorvet foran min barndoms favoritbiograf, den nu hedengangne Scala Bio.

Under borgerkrigen Grevens Fejde rejste han de jyske bønder til et oprør mod adelen. Han kontrollerede Aalborgområdet, indtil adelen sendte hærfører Johan Rantzau til Aalborg, som blev stormet den 18. december 1534. Johan Rantzau lod efter sejren byen frigive til plyndring. 2.000 borgere blev dræbt, hvorved byens indbyggertal blev halveret. Skipperen blev pågrebet, og ved rettertinget i Viborg blev han dømt, halshugget og parteret.

Jeg føler en slags skæbnefællesskab med Skipper Clement. Jeg gjorde oprør mod FDV's enevælde. Oprøret blev slået ned, og jeg blev frigivet til plyndring og dømt ved landsretten i Viborg. Heldigvis er dødsstraffen i mellemtiden afskaffet, så jeg har stadig mit hoved på min hals.

Mit livs største fejltagelse var uden tvivl min tillid til, at jeg ville blive hørt ved domstolene, og det kom jeg til at betale dyrt for. Ud over byrettens dom blev jeg ved landsretten berøvet en urimelig høj ankeafgift på 20.380 kr. Jeg skulle af med 750 kr. for at få oplyst, at en appel af Vogters upræcise beslutning krævede tilladelse. Jeg betalte yderligere 7.630 kr i diverse retsafgifter, men da jeg blev bedt om at betale 4.080 kr. i berammelsesafgift til domsforhandlingen, trak jeg stikket og insisterede på, at der skulle være en regulær sagsforberedelse først.

Som straf for oprøret blev jeg dømt til at betale yderligere 116.000 kr. til FDV og Warner i "sagsomkostninger". Nej, jeg forestiller mig ikke, at det alene var for at kompensere for det store arbejde, det var at anfægte Jakob Axel Niensens ankestævning og i øvrigt foregive, at mit processkrift ikke indeholdt noget nyt.

Warners eneste indsats var at henvise til FDV's skrivelser og erklære sig enig med FDV i, at der ikke var noget grundlag for at undersøge noget som helst.

Prisen for at angribe FDV's udlejningsmonopol

Ud over mine omkostninger til juridisk bistand og rejser samt driftsforstyrrelserne i form af FDV's leveringsnægtelse kan prisen for at samarbejde med Lightning og Pioneer om udlejning af LaserDiscs opgøres til i alt 399.226 kr. fordelt således:

1. Erstatning til sagsøgerne for at udleje 175 plader	85.000 kr.
2. Sagsomkostninger til sagsøgerne ved byretten	90.000 kr.
3. Sagsomkostninger til sagsøgerne ved landsretten	116.000 kr.
4. Procesrente til sagsøgerne	79.266 kr.
5. Ankeafgift	20.380 kr.
6. Øvrige retsafgifter	8.580 kr.

Klagen til Menneskeretsdomstolen

Jeg klagede til Den Europæiske Menneskeretsdomstol med det specifikke formål at få sagen genoptaget og forberedt. Jeg ville have sagsøgerne til at tage stilling til de retlige og faktiske forhold forud for domsforhandlingen, og jeg ville have de EU-retlige problemstillinger drøftet, før landsretten tog stilling til, om sagen skulle forelægges for EU-Domstolen eller ej.

Jeg vidste godt, det var en vanskelig sag, for formalitetskravet om at udtømme alle de nationale retsmidler var ikke opfyldt. Det var et uløseligt dilemma. For at kunne klage til Menneskeretsdomstolen var jeg nødt til at møde op og blive dømt, men hvis jeg gjorde det, var der risiko for, at FDV i en eventuel senere prøvesag ville påstå, at der derved var taget stilling til alle spørgsmål. Jeg ville ødelægge de fremtidige chancer for at angribe FDV, hvis jeg mødte op til domsforhandlingen. Jeg ville tabe retssagen, og derefter ville domstolene foregive, at alt var undersøgt. Jeg kunne højst markere min utilfredshed, og klagen blev som ventet afvist.

Refleksioner

Var det så mange års kamp værd? Jeg har ikke fortrudt, at jeg tog kampen op mod FDV, og det er ikke kun for at kunne se mig selv i spejlet i den overbevisning, at jeg gjorde det rigtige, og at jeg gjorde mit bedste.

Denne og efterfølgende retssager har givet en uvurderlig indsigt i, hvordan der manipuleres ved domstolene, hvordan også dommerne manipulerer, og hvordan det påvirker samfundet.

Hvis jeg ikke havde gennemført retssagerne, havde jeg ikke fået den viden, der gør det muligt at gennemskue årsagerne til de høje danske forbrugerpriser. Uden retssagerne havde jeg ikke fået den viden, der gør det relevant at skrive dette åbne brev til Margrethe Vestager og Folketingets medlemmer.

Det er ikke nok at videregive denne viden, men det er en forudsætning for at få piller skylapperne af de politikere, der - ganske vist ofte i god tro - styres af fordomme og veletablerede dogmer. Intet vil blive ændret, før politikerne forstår, hvad der sker ved domstolene og i embedsværket.